

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
Χατζηγιάννη Μέξη 5, Αθήνα 11528

Αθήνα, 12.3.2008

Αρ.Πρωτ. 796

Προς: Την Πρόεδρο και τα Μέλη της
Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας
και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
της Βουλής

Θέμα: Θεσμικές προτάσεις του Συνηγόρου του Παιδιού

Αξιότιμες Κυρίες και Αξιότιμοι Κύριοι Βουλευτές,

Σε συνέχεια της κατάθεσής μας ενώπιον της Επιτροπής σας την 27.2.2008, σας αποστέλλουμε συνοπτική αναφορά των κυριότερων θεσμικών προτάσεων του Συνηγόρου του Παιδιού για την εφαρμογή των Δικαιωμάτων του Παιδιού στη χώρα μας, που βασίζονται σε διαπιστώσεις της Αρχής μας από τη δράση της μέχρι σήμερα.

1. Γνωστοποίηση, εφαρμογή και παρακολούθηση της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989)

- Να αναληφθούν δράσεις για τη γνωστοποίηση της Σύμβασης στο ευρύ κοινό και την εκπαίδευση όλων των επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά για το περιεχόμενό της.
- Να ενταχθεί η διδασκαλία της Σύμβασης με συμμετοχικές μεθόδους, στην διδακτέα ύλη και το αναλυτικό πρόγραμμα της Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης. Για τον σκοπό αυτό θα μπορούσε να αξιοποιηθεί η έκδοση του Συνηγόρου του Παιδιού «Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού με απλά λόγια».
- Να προχωρήσει άμεσα η σύνταξη και υποβολή στην αρμόδια Επιτροπή του ΟΗΕ των εθνικών εκθέσεων σχετικά με την εφαρμογή της Σύμβασης στις περιόδους 1995-2000 και 2000-2005, λαμβάνοντας υπόψη τις καταληκτικές παρατηρήσεις της Επιτροπής επί της αρχικής έκθεσης που υποβλήθηκε από την Ελληνική Κυβέρνηση το 2001.

2. Εκπόνηση και υλοποίηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

- Να προχωρήσει άμεσα η διαδικασία εκπόνησης του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Το ΕΣΔ είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει πρόβλεψη διαδικασιών συμμετοχής όλων των συναρμόδιων υπουργείων και φορέων (δημοσίων και μη κυβερνητικών), δέσμευση πόρων, αποτύπωση αναγκών, συγκεκριμένους στόχους, χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και σύστημα αποκεντρωμένης εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης.

3. Πρόνοια - παιδική προστασία

- Να υπάρξει σχεδιασμός για την ανάπτυξη μιας οργανωμένης και αποτελεσματικής πολιτικής για την υποστήριξη της οικογένειας και την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση/παραμέληση, με ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών των ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και νομοθετική κατοχύρωση των υποχρεώσεων και αρμοδιοτήτων τους στον τομέα της παιδικής προστασίας. Απαραίτητη είναι η επαρκής στελέχωση των υπηρεσιών αυτών καθώς και η εξειδίκευση και κατάλληλη εκπαίδευση των λειτουργών τους.
- Να υλοποιηθεί η πρόβλεψη του ν. 2447/1996 (άρθρο 49) για τη λειτουργία κοινωνικών υπηρεσιών στα Πρωτοδικεία της χώρας, και ειδικότερα να δημιουργηθούν κοινωνικές υπηρεσίες που να υποστηρίζουν το έργο των εισαγγελέων ανηλίκων και να αναλαμβάνουν τη διεξαγωγή κοινωνικών ερευνών και την υποστήριξη της εφαρμογής δικαστικών αποφάσεων σε θέματα οικογενειακού δικαίου, σε συνεργασία με τις άλλες κοινωνικές και ιατροπαιδαγωγικές υπηρεσίες της κοινότητας.
- Να εφαρμοσθεί η διάταξη του άρθρου 48 του ν. 2447/1996 για τα Οικογενειακά Δικαστήρια και να γίνεται εξειδίκευση και επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργών που τοποθετούνται σε αυτά σε θέματα οικογένειας και ψυχολογίας ανηλίκων
- Να δημιουργηθεί εθνικό κέντρο για την πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής κακοποίησης, το οποίο να συγκεντρώνει και να διαθέτει ερευνητικά στοιχεία, να εκπαιδεύει και να καθοδηγεί τους επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά σχετικά με την προστασία των παιδιών από κάθε μορφή κακοποίησης.
- Να αναληφθούν εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης κατά της παιδικής κακοποίησης και κατά της σωματικής τιμωρίας των παιδιών.
- Να ληφθούν μέτρα για την άμεση εφαρμογή των προβλέψεων του πρόσφατου νόμου 3625/2007 -σχετικά με τις καταθέσεις ανηλίκων θυμάτων κατά της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας-, με το διορισμό πραγματογνωμόνων και τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων και να μελετηθεί η επέκταση των μέτρων αυτών και σε άλλες μορφές παιδικής κακοποίησης.
- Να στελεχωθούν κατάλληλα όλα τα δημόσια ιδρύματα παιδικής προστασίας, ιδίως από το απαραίτητο επιστημονικό προσωπικό και να υπάρξει πρόβλεψη ώστε σε περίπτωση κένωσης θέσεων τους να γίνονται προσλήψεις με ταχείες διαδικασίες.
- Να θεσπιστούν προδιαγραφές για όλες τις μονάδες φιλοξενίας και φροντίδας ανηλίκων και σύστημα πιστοποίησης αυτών. Ειδικότερα για τις μονάδες ιδιωτικού δικαίου να προβλέπεται τακτικός έλεγχος και επαρκής χρηματοδότηση.
- Να ενισχυθεί η δημιουργία και λειτουργία μικρών ξενώνων φιλοξενίας με εξειδικευμένη στελέχωση και θεραπευτικό προσανατολισμό για παιδιά και εφήβους με ψυχικές διαταραχές ή άλλα κοινά χαρακτηριστικά που απαιτούν ειδική αντιμετώπιση (προσφυγιά, παραβατικότητα, χρήση ουσιών, ειδικές μορφές κακοποίησης, κλπ).
- Να προωθηθεί η περαιτέρω ανάπτυξη του θεσμού της αναδοχής με την ενίσχυση των αρμοδίων υπηρεσιών σε όλες τις περιφέρειες της χώρας με εξειδικευμένο προσωπικό και επαρκείς πόρους, προκειμένου να εφαρμοσθεί ένα επαρκές σύστημα επιλογής, εκπαίδευσης και υποστήριξης αναδόχων γονέων.

5. Εκπαίδευση

- Να διασφαλίζεται η έγκαιρη και επαρκής στελέχωση των σχολικών μονάδων από εκπαιδευτικούς, ώστε να επιτυγχάνεται η βέλτιστη λειτουργικότητά τους από την αρχή της σχολικής χρονιάς.
- Να ενισχυθούν οι διαδικασίες επικοινωνίας και συμμετοχικής – βιωματικής μάθησης τόσο στην Α/θμια όσο και στην Β/θμια εκπαίδευση, ιδιαίτερα σε θέματα διαπροσωπικών σχέσεων και δικαιωμάτων του παιδιού.
- Να θεσμοθετηθούν οι διαδικασίες ουσιαστικής ακρόασης των απόψεων των μαθητών στα θέματα που τους αφορούν. Ειδικότερα, να ενισχυθεί ο θεσμός των μαθητικών κοινοτήτων με ενημερωτικές και εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες που απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς και να προωθείται διαρκώς η συμμετοχή των μαθητών στην προάσπιση της ποιότητας της σχολικής ζωής.
- Να λειτουργήσουν και να στελεχωθούν κατάλληλα οι Συμβουλευτικοί Σταθμοί σε όλη τη χώρα. Να μελετηθεί και να προωθηθεί σε εφαρμογή η σταδιακή ένταξη ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών στις εκπαιδευτικές μονάδες, με στόχο την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων, επικοινωνία με τις οικογένειες που χρειάζονται στήριξη, πρόληψη της σχολικής διαρροής, κλπ.
- Να υπάρξει επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και καθοδήγησή τους για την αντιμετώπιση των σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων που εκδηλώνονται στο χώρο του σχολείου. Ειδικότερα, απαιτούνται δράσεις επιμόρφωσης ως προς την εφαρμογή των προβλέψεων του νόμου κατά της ενοδοικογενειακής βίας (3500/06) όπως και για όλα τα θέματα που αφορούν την προστασία του παιδιού από κακοποίηση και παραμέληση.
- Να ενισχυθούν και επεκταθούν τα προγράμματα Αγωγής Υγείας και γενικότερα οι δραστηριότητες που αποσκοπούν στην προστασία της σωματικής και ψυχικής υγείας των μαθητών. Έμφαση είναι σκόπιμο να δοθεί σε προγράμματα πρόληψης της σχολικής βίας, που θα προάγουν τις ειρηνικές σχέσεις και θα ενισχύουν την συμμετοχή των μαθητών στην συμφωνία και προάσπιση κανόνων στις σχολικές μονάδες.
- Να διασφαλισθεί η ένταξη και παραμονή στην εκπαίδευση όλων ανεξαιρέτως των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, με επαρκή υποστηρικτικά μέτρα για την ισότιμη συμμετοχή τους. Ειδικότερα, να διατεθούν επαρκείς πόροι για την εφαρμογή των προβλέψεων της νομοθεσίας (π.χ. παράλληλη στήριξη, ίδρυση τμημάτων ένταξης, εκπαίδευση κατ' οίκον) ανάλογα με τις προτάσεις των αρμοδίων Κέντρων.
- Τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης του Υπουργείου Παιδείας (ΚΔΑΥ) να στελεχωθούν επαρκώς και να διασφαλισθεί ότι υλοποιούν έγκαιρα και πλήρως όλες τις προβλεπόμενες από το νόμο αρμοδιότητές τους.
- Να μελετηθεί και προβλεφθεί μέθοδος αξιολόγησης της εκπαιδευτικής απόδοσης όλων των μαθητών με νοητική ανεπάρκεια/ανωριμότητα ή αναπτυξιακές διαταραχές, ώστε να αποφεύγεται η πρόωρη σχολική διαρροή τους.

6. Παιδιά με Αναπηρίες

- Να επικυρωθεί η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα άτομα με αναπηρίες (2006) και να ληφθούν μέτρα για την εφαρμογή των προβλεπόμενων της, όσο αφορά την εκπαίδευση, την υγεία, την πρόνοια και τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή των παιδιών με αναπηρίες.
- Να εξασφαλισθεί η επαρκής στελέχωση και εξειδίκευση των κέντρων περίθαλψης των παιδιών με αναπηρίες, και ειδικά των θεραπευτηρίων χρόνιων παθήσεων, ώστε να αποφεύγεται η παραμέληση και η παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών που διαμένουν σε αυτά. Ειδική μέριμνα πρέπει να υπάρξει για τα παιδιά με πολυαναπηρίες, αυτισμό κλπ.

7. Μετανάστες – Πρόσφυγες, Ασυνόδευτοι Ανήλικοι

- Να υπάρξουν επαρκείς προβλέψεις για την προστασία των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων, με απαγόρευση της κράτησης και απέλασής τους, πρόβλεψη και προώθηση εφαρμογής της προστατευτικής τους φύλαξης, προνοιακής προστασίας και δυνατότητας επαναπατρισμού τους ύστερα από κοινωνική έρευνα και με βάση το απόλυτο συμφέρον τους. Ειδικότερα να προβλεφθεί και να εφαρμοσθεί ο θεσμός της επιτροπείας των ανηλίκων αυτών και να δημιουργηθούν επαρκείς κατάλληλοι χώροι για την φιλοξενία τους.
- Να ληφθούν μέτρα για την κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών δεύτερης γενιάς. Ειδικότερα, για τα αλλοδαπά παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα, ή διαμένουν στη χώρα από πολύ μικρή ηλικία, να προβλέπεται αφενός η δυνατότητα εγγραφής στα δημοτολόγια και έκδοσης πιστοποιητικών γέννησης από αυτά και αφετέρου η ισότιμη πρόσβασή τους σε υπηρεσίες και η προοπτική ισότιμης συμμετοχής στην ανώτατη εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας. Σε αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να μελετηθεί η δυνατότητα απόκτησης ιθαγένειας από όλους τους ανηλίκους που γεννώνται στη χώρα.

8. Μειονότητες

- Να υποστηριχθεί περαιτέρω η εκπαιδευτική ενσωμάτωση των παιδιών που ανήκουν σε πολιτισμικές, θρησκευτικές και εθνοτικές μειονότητες, με παραγωγή ειδικών εκπαιδευτικών βοηθημάτων, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και λήψη μέτρων που αποσκοπούν στη μείωση της πρόωρης σχολικής τους διαρροής. Ειδικότερα, τα προγράμματα για την εκπαίδευση τσιγγανοπαίδων και μουσουλμανοπαίδων να αξιολογηθούν ως προς την αποτελεσματικότητά τους και συνεχισθούν με έμφαση στο σεβασμό της ταυτότητας των μειονοτήτων αλλά και της προοπτικής ισότιμης κοινωνικής τους ένταξης.

9. Ανήλικοι με παραβατική συμπεριφορά και χρήστες ουσιών

- Να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων και των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία (ν.3189/2003) αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων για ανηλίκους παραβάτες του νόμου, με εξασφάλιση πόρων και εκπόνηση των απαραίτητων διοικητικών μέτρων (π.χ. για την εφαρμογή του προβλεπόμενου μέτρου της κοινωφελούς εργασίας).
- Να προβλεφθεί η δωρεάν νομική συμπαράσταση όλων ανεξαιρέτως των ανηλίκων που βρίσκονται αντιμέτωποι με τη δικαιοσύνη και δεν έχουν δυνατότητα διορισμού δικηγόρου.

- Να ολοκληρωθεί η εκπόνηση και ψήφιση του νομοσχεδίου για τις Μονάδες Μέριμνας Νέων, που εκκρεμεί για πολλά χρόνια, και αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό των μονάδων που υπάγονται στην ευθύνη του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων να ενισχύονται επαρκώς οικονομικά ώστε να μπορούν να επιτελούν την αποστολή τους διαθέτοντας το αναγκαίο επιστημονικό προσωπικό.
- Να δημιουργηθούν ειδικά Κέντρα Θεραπείας για ανήλικους χρήστες ουσιών που είναι και παραβάτες του ποινικού νόμου, ώστε να αποφεύγεται η τοποθέτησή τους σε πλαίσια που αδυνατούν να ανταποκριθούν στα θέματα εξάρτησης.

10. Παιδιά και ΜΜΕ . Τα παιδιά ως καταναλωτές

- Να μελετηθεί και προβλεφθεί η γενική απαγόρευση –με ποινικές κυρώσεις- της δημοσιοποίησης περιστατικών δια των ΜΜΕ που μπορούν να οδηγούν στην αποκάλυψη της ταυτότητας ανηλίκων θυτών και θυμάτων αλλά και στοιχείων από τις δικογραφίες που εκκρεμούν στη δικαιοσύνη. *(σχετική απαγόρευση έχει προβλεφθεί στον πρόσφατο νόμο για τα θύματα εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας)*
- Να εκπονηθεί Κώδικας Δεοντολογίας για τις τηλεοπτικές ψυχαγωγικές εκπομπές στον οποίο να περιγράφονται τα πλαίσια προστασίας των ανηλίκων που συμμετέχουν σε αυτές και των ανηλίκων θεατών.
- Να μελετηθούν και προβλεφθούν μέτρα προστασίας των ανηλίκων χρηστών υπηρεσιών των καταστημάτων με ηλεκτρονικούς υπολογιστές (internet café).
- Να αναληφθούν εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού για θέματα προστασίας της προσωπικότητας, της ψυχοσωματικής υγείας και της ιδιωτικής ζωής των παιδιών από την βλαπτική έκθεση σε ηλεκτρονικά παιχνίδια, κινητά τηλέφωνα, διαδίκτυο και ακατάλληλες για την παιδική ηλικία τηλεοπτικές εκπομπές.

Εν κατακλείδι, θεωρούμε ότι οι διαπιστώσεις και οι προτάσεις του Συνηγόρου του Παιδιού είναι σκόπιμο να λαμβάνονται υπόψη σε όλες τις σχετικές με την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού νομοθετικές πρωτοβουλίες του Ελληνικού Κοινοβουλίου και η Αρχή να προσκαλείται να καταθέτει όταν εξετάζονται συναφή νομοσχέδια.

Ευελπιστούμε στην θετική ανταπόκριση της Επιτροπής σας και δηλώνουμε τη διαθεσιμότητά μας για περαιτέρω συνεργασία σε οποιοδήποτε θέμα χρειασθεί.

Με τιμή,

Γιώργος Καμίνης

Γιώργος Μόσχος

Συνήγορος του Πολίτη

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
για τα Δικαιώματα του Παιδιού